

**Dissertatio inauguralis medico-chirurgica sistens ophthalmiam venereum
et peculiarem in illa operationem / [Julius Friedrich Breyer].**

Contributors

Breyer, Julius Friedrich.
Camerarius, Alexander, 1696-1736.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Litteris Roebelianis, [1734]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/m93sm6z5>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

25
DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICO-CHIRURGICA
SISTENS

OPHTHALMIAM VENEREAM

ET

PECULIAREM IN ILLA OPERATIONEM

QUAM

ANNUENTE DEO T. O. M.

INDULTU GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ,

P R Æ S I D E

ALEXANDERO CAMERARIO

MED. DOCT. THEOR. ET PRAX. PROF. PUBL. ORD.
FACULTATIS MED. h. t. DECANO,

PRO SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
LEGITIME CAPESSENDIS

PUBLICO EXAMINI SUBJICIT

A U C T O R

JULIUS FRIDERICUS BREYER,

ORINGA - HOENLOICUS.

D. XXII. JUNII ANN. MDCCXXXIV.

H. Lque consuetis.

TUBINGÆ, LITERIS ROEBELIANIS.

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICINAE
SYSTEMA

PHTHALMIAM VENEREAM

ET
ECULIAREM IN ILLA OPERATIONE

QUAM
ANNUENTE DEO T. O. M.

INDUTTO GRADUOSE FACULTATIS MEDICAE

PER

ALEXANDERO CAMERARI

MED. DOCT. THEOR. ET PRACT. PUBL. ORD.
FACULTATIS MED. H. S. DICANO

PRO SUMMIS IN MEDICINA HONORIBUS
ET PRIVILEGIIS DOCTORALIBUS
LEGITIME CATESSENTIS

PUBLICO EXAMINI SUBJICIT

AUCTOR

JULIUS FRIDERICUS BREYER

ORINGA - HOENLOICUS

D. XIX. JUNII ANNI MDCCLXXXV.

H. Lipsae confectis.

PROOEMIUM.

Culorum tam mirabilis est fabrica, tam multiplex partium exquisito artificii genere effictarum in illis apparatus, tam eximius illorum usus, ut jure optimo *Orpheus Naturæ Speculum*, *Alexander Peripateticus animæ fenestram* illos appellitaverint. Multarum & variarum partium concursus in causa est, ut nulla corporis nostri pars adeo numerosis tentetur morbis quam Oculus: recentiorum enim multi plus quam ducentos in illo numerant morbos. Mirari hinc satis nequeo quod Ophthalmiatria tenus hæc non solum minus digne exculpta, sed etiam balneatoribus, balsamariis, circumforaneis, aniculis reliquisque hujus farinae hominibus fuerit tradita & in illorum manibus relicta, quos tamen omnis Matheseos, Physiologiæ, Anatomix, Chirurgiæ &c. cognitione destitutos esse scimus, cum tamen hæc scientiæ ab illis requirantur, qui in tractandis hisce morbis non temeritate, non ignorantia, sed conscientia & cognitione plane sufficienti niti volunt. Sed uti hæcce ars ita etiam universa Chirurgia, quæ tamen Medicinæ pars est antiquissi-

ma (a) & evidentissima, à plurimis Medicis adeo despicitur, ut minus necessarium immo infra illorum dignitatem esse credant, vel Operationes Chirurgicas callere, vel illis admovere manus. In quos Medicos *Job. Muys* (b) ita invehitur: Medici sibi dedecori esse existimant, Chirurgiæ operam dare, perinde ac si ignobilius foret externis quam internis humani corporis morbis mederi, ô miserum ac male fundatum Medicorum præjudicium! Chymicis operationibus intenti manus ac faciem atris carbonibus denigrare non recusatis sed gloriæ vobis ducitis, & hucusque bene verum cur Chirurgiam contemnitis? Nonne externæ Corporis humani partes nigris carbonibus existunt nobiliores. Præclarum est exercere Chymiam, sed longe præclarius circa morbos versari Chirurgicos. Ab his verbis haud multum abludunt illa *Cel. Job. Adam Kulmi, Anatomici Gedanensis* (c). An vero *Jac. Berengarius, Carpensis* (d) nimis acriter de hisce Medicis loquatur, dijudicare nolo. Optandum ergo utique optandum, ut Chirurgia à Medicinæ corpore nunquam fuerit divulsa. Quis, quæso, enim Chirurgiam à Medicina separatam concipere & se verum Medicum dicere poterit, qui integram curandorum humani corporis Morborum cognitionem non habuerit, & Chirurgiæ peritia fuerit
orna-

(a) Omnes enim Medicarum rerum historici filum historiæ à Chirurgia sumunt vid. *Herm. Conring. Introduct. ad Medic. C. I. Joh. Bohn de Offic. Medic. dupl. C. XXII. Gælicke. Diff. de Mutilo Medic. Corpore resarciendo per Chirurgiam. Hal. 1709. Cels. L. I. & VII.*

(b) Præfat. ad *Praxin Chirurgiæ rationalis.*

(c) *Diff. de quibusdam præjudiciis Medicis. Gedani 1732.*

(d) *De fractura Cranii. Lugd. Batav. 1715. p. 89. Equidem credo multos de prædictis Medicis operaturos, si scirent modum operandi, sed potissima causa, ob quam non operantur, est, quia nesciant operari.*

ornatus. Si nulla sane argumenta alia Medicos ad excolendam Chirurgiam excitare deberent, sola imperitia & temeritas illorum Chirurgorum, quos haut immerito Lippos & tonsores cumque Berengario (e) *Chirurgulos* vocare licet, sufficerent. Inter omnes enim constat, quantum dedecoris & damni arti tam salutari hi vulgo sic dicti Chirurghi inferant, ut illa etiam hodie adeo contemnatur, & aliis vilioribus opificiis æqui paretur. (f). Omni itaque encomio digni sunt isti Medici, qui Chirurgiam & callent & exercent, quorum etiam nostra Germania plures celebriores habet. Has aliasque ob causas rite exantlatis Examinibus Academicis Medicis Thema hoc Chirurgicum elegi. Tu B. L. de hisce juvenilibus laboribus æquam sparge censuram ac errores, quorum plures esse nullus dubito, tolera vel emenda. FAXIT DEUS ut omnia feliciter.

DISSERTATIONIS

CAP. I.

DE OPHTHALMIA.

§. I.

MUltis inhære descriptioni Anatomicæ partium Oculi superfluum duco, quum plures jam Oculi structuram exacte nobis exposuerint, imprimis autem *Jac. Benjam. Winslow* Anatomicorum nostræ ætatis

A 3

(e) l. cit.

(f) *Illustr. Stahl. Diss. De perpetuo Medicinæ & Chirurgiæ nexu. Hale. Schwarze verzerrete Narren-Kappe zwischen denen Bädern und Balsierern.*

ætatis facile Princeps (a) *de Saint Yves* Ophthalmiater Parisiensis famigeratissimus (b) *Antoin Mairre Jean* (c) tam accuratam nobis hujus organi dederunt expositionem, ut aliquid novi & operæ dignum superaddere nemo facile fuerit ausus.

§. 2.

Quare statim pergo ad tractationem de Ophthalmiis i. e. inflammationibus oculorum in genere: Ophthalmia jam brevi definitur, quod sit sanguinis serique stagnatio arteriosis in canalibus minimis tunicarum oculi cum attritu à reliquo sanguine continuo vi cordis huc moto. (d) Quo minus autem stagnatio, obstructio, inflammatio fiat in vasis venosis, prohibet venarum fabrica, quæ tanquam arteriæ replicatæ ex arcto in amplum desinunt canalem, & ita humores in ampliores semper diffundunt canales, qui obstructioni minus apti sunt. Impeditur autem transitus humorum per minimas arteriolas tam sanguiferas quam lymphaticas, quæ contraria ratione ex amplis in angustiores terminantur ductus & ita nisi impetuive sanguinis ex corde tanquam ex antlia humana protrusi magis patent, & facile sanguini viscidis, crassis particulis & salium acidorum particulis prægnanti progressum per arteriolas in vasa has excipientia præcludunt. Inflammationum duplex observatur genus: Ium) si humor stagnet in vasis sibi propriis, in finibus

---

(a) Exposition Anatomique de la structure du Corps humain. Paris. 1732. T. IV. P. II. à §. 202. ad 315.

(b) Nouveau traité des Maladies des Yeux & avec de nouvelles découvertes sur la structure de l'oeil. Paris. 1742.

(c) Traité des Maladies de l'oeil. Paris 1707.

(d) Illustr. Herm. Boerhaave, Ophorism. de Cognoscendis & curandis morbis. § 371.

nibus sc. arteriosis sanguiferis (e) 2dum) si vascula imprimis eorum orificia sint ampliora facta, ut globulis majoribus & diametrum vasculi superantibus in statu naturali introitus quidem non autem progressus detur, & huc inflammatio errore loci facta à *Boerhaave* dicitur (f) & locum habet in vasis arteriosis lymphaticis, maximeque in Inflammationibus Oculorum observatur.

§. 3.

Ophthalmiarum causas ad 4. commode refero classes, quarum

1.) Omne id involvit, quod fines vasculorum arteriosorum tunicas oculi percurrentium arctat, constringit, & ita sanguinis transitum inhibet ex. gr. frigus siccum, infixia acria extus occurrentia & particulæ acres liquidis immixtæ.

2.) Comprehendit illas causas, quæ vasculorum parietes laxant & dilatant, ut globuli his vasculis non proprii intrare quidem non autem transfluere possint, huc refer aërem & ventos humidos fibras vasorum relaxantes, motum cordis auctum & resistantiam vasculorum superantem, calida & aquosa extrinsecus applicita, transpiratio insensibilis suppressa vel impedita, hinc senes calvi præ aliis senibus obnoxii sunt oculorum inflammationibus.

3.) Sub hac recensentur omnes causæ fluidorum corporis humani naturam immutantes, & illa crassa, viscida, coagulata fluxuique per vascula minus apta reddentes, quarum incensum veniunt acida humorum acrimonia, motus sanguinis nimius tenuiora dissipans, vigiliæ & lucubrationes intensiores, somnus nimius, transpiratio aucta, plethora, tenacitas nimia humo-

(e) Boerhaave. Aphorism. 372.

(f) Aphor. 118.

humorum, æer æstuanſ & ſiccus, qui humidiora aufert adeoque ad majorem lentorem diſponit.

4.) Includit cauſas ſolidis & fluidis communes, ex. gr. calor exſiccatur humores, fibras conſtringit, frigus coagulat & arctat &c.

§. 4.

Inflammationes oculi multis ſed omni fere inflammationi communibus ſtipantur ſymptomatibus, quorum

1.) *Dolor*, humores enim congeſti majus affectant ſpatium (§. 2.) inde membranæ diſtentionem & expansionem patiuntur, nervuli adjacentes à tumidis vasculis premuntur & adjuvantes digladiantium particularum acrium ſtimuli punctiōnis ſenſum inferunt.

2.) *Rubor* tunicis oculorum conciliatur nimia vasculorum ſanguiferorum repletionem, & cruoris in vascula pellucida lymphatica admiſſione. Stes ex. gr. ante ſpeculum, liges fortius collare, brevi albedo oculi in rubedinem mutatur, quæ ſoluto collari ruruſ brevī ope palpebrarum niſtitationis evaneſcit.

3.) *Tumor* ab obſtructis, diſtentiſ & nimio cruore infarctis vasculis.

4.) *Calor* à juſto majori attritu & renixu partium ſolidi & fluidi.

5.) *Pulſatio major* & moleſta ab impetu humoris arterioſi à corde propulſi & vasculorum fibras diſtendente, ob harum reſiſtentiam ſumme ſenſilem pulſatio tam gravis ſæpe & moleſta à pulſu ſatis diſtinſta ipſa ſenſus & circumſtantiarum ratione. (g)

6.) Du-

(g) vid. Eliæ Camerarii nuper demum piſſime defuncti & de uni-verſa re Medica tam inſigniter meriti *Systema Cautelarum Medicarum*. Tub. 1721. p. 248.

6.) Durities à causis tumoris. (§. 3.)

7.) Febris symptomatrica ab irritatis fibrillis nerveis, & sanguinis circuitu & mixtione turbato.

8.) Facies rubicunda, vigiliæ, sitis, alvus sicea, urina tenuis &c partim à derivatione humorum ab inferioribus ad superiora, partim à consensu nervorum oculi cum illis abdominis & capitis oriuntur.

§. 5.

Symptomatum brevis hæc explicatio cuicunque facile *Signa diagnostica* suppeditabit, ita ut labore ista (§. 4.) repetendi supersedere liceat. Ad ophthalmiarum itaque propero differentias.

§. 6.

Quarum quidem cum aliis innumeras fere afferre possem, sed istæ omnes ad quatuor classes & gradus referri possunt.

1.) *Conturbatio* græc. *ταράξις*, quæ est lenior & incipiens oculi inflammatio nullo fere dolore, rubore mediocri & partem minorem tantum adnatæ tunicæ occupante stipata: hæc est vel sicea absque ullo lacrymarum effluxu, l. humida, uti in Epiphora.

2.) *Ophthalmia* (tenus hac vocabulo Ophthalmiæ late pro omni inflammatione oculorum usus sum, hic vero strictè illud cum (h) aliis accipio) quam comitantur dolores punctorii, rubor, & tumor, si non semper omnem, plurimam tamen conjunctivæ occupat partem, febricula adest cum reliquis Symptomatibus (§. 4.). Hæcce species α) est vel sicea, vel humida (§. 6. n. 1.) β) l. periodica, qualem in menstruatis ex. gr.

B

obser-

(h) Joh. Maur. Hoffmann. Syntagma Patholog. Therapeuticum ad Joh. Hartmanni Praxin Chymiatri. Lips. 1728. p. 202.

observarunt *Galenus* (i) *Job. Schenck* (k) *Ludov. Mercatus* (l) *Gabelkoverus* (m) *Helwig* (n) vel continua, vel vaga. β) est vel simplex, vel complicata abscessibus, hydatidibus, vasis turgentibus. γ) vel critica, uti *St. Yves* (o) in pleuritide observavit, vel non critica. δ) vel sympatica ex. gr. in dysenteria (p) *Georg. Wolffg. Wedelius* vel idiopathica. ε) vel epidemica vel sporadica; ζ) vel contagiosa. (q) *Galenus* vel contagiosa) η) vel interna *Choroides* dicta, quæ aspectu levior apparet, sed inflammatae sunt tunicæ interiores oculi, quarum inflammationem iris rubicundior, pupilla dilatata, dolores ad summum caput, & impatientia lucis clarioris indigitant.

3.) *Χημωσις*. *Chemosis*, quando symptomatibus communibus summe exasperatis, palpebris tumefactis & inversis tunica adnata ita intumescit, ut ejus crassities illam duarum linearum adæquet & cornea pellucida in fossula quadam circulari delitescat: hæc classis multas prioribus communes differentias habet, & plurimum *Chemosis* est, si *ophthalmia Critica* (n. 2. l. V.) adfuerit.

4.) *Ἐχημωσις*.) Lat. *Sugillatio* in hac conjunctiva tunica tota rubra nulloque albo colore distincta est, nec dolores intensi nec impatientia lucis sed tumor major observatur. Oritur ab effusione cruoris in cellulosam membranam intra adnatam & scleroticam, quum sc. diuturna mora infarcti humores acres fiunt & perpetuo motu magis magisque atteruntur tandem

(i) de differentia febrium. Lib. II. Cap. 2.

(k) Lib. IV. Obs. 275. &c.

(l) de Mulierum affectibus. L. I. Cap. VII.

(m) Observat. Cent. III. obs. 61.

(n) Observ. 40.

(o) *Maladies des Yeux*. p. m. 186.

(p) *Diff. de Ophthalmia*. Jenæ. 1684.

(q) de febr. L. I. & III. de Method. L. II.

dem vasculorum nonnullorum fines rumpuntur & dilacerantur ut sanguis contentus effluat. Si quidem rem rite consideremus, hæc ultima species effectus est inflammationis, sed quia semper ophthalmia simul adest, hic omnium Auctorum sequimur ordinem.

§. 7.

Ex iisdem fontibus, ex quibus Ophthalmiarum causas dignosin & differentias hausi, *prognosis* haurienda est. Uti omnis inflammatio vel in suppurationem vel gangrænam & Sphacelum &c. definit, nisi mature illi remediis occurras, sic præ aliis Oculorum inflammatio, si remediis incongruis vel minus conveniente methodo adhibitis illam velis auferre, varios tristes immo tristissimos ludit eventus. Nascuntur enim inde facile visus obscuratus, cornea transparens obfuscata, cicatricibus ulceribusque defigurata & exesa, partium internarum & externarum suppuratio, interdum visus oculique jactura. Præ aliis autem ophthalmiis multum alunt periculi *Chemosis*, *Choroides* (§. antec.) (quæ posterior visum deperditum & cataractas inducit membranaceas, quarum existentiam alii negant, alii vero affirmant.) (r) *Ecchymosis* à causa interna plus sæpe alit periculi quam à causa externa contundente. Ophthalmiæ vulneribus cranii, meningibusque cerebri læsis supervenientes mortis ut plurimum sunt prodromi. Secundum *Hippocratem* Ophthalmiâ laboranti alvi profluvium bonum est. (s)

§. 8.

Devolvor jam ad Ophthalmiarum *Curam*, quæ non obtinetur nisi stasis illa resolvatur inflammatoria (§. 2.) Resol-
B 2
vere

(r) St. Yves des Malad. des Yeux. p. 319.

(s) Sect. VI. Aphor. XVII. Coac. præn. Sect. II, §. 133.

vere a. dicitur humorem concretum & solida eò adaptare, ut liquidum commode per vasorum angustias fluere queat: Quæ vero resolutio fit vel in vasis ipsis infarctis, vel in latioribus, in quæ reducitur humor: Tria hinc sunt observanda.

1.) Materiam obstruentem in ampliores reducere canales, ut ibi resolvatur, quod fit evacuatione vasorum, quæ sanguinem obstructis dederant vasibus, & derivatione humorum ad alia loca im pr. inferiora.

2.) Stasin inflammatoriam discutere & in loco resolvere.

3.) Symptomatibus gravioribus occurrere & oculum præservare à malis gravioribus.

§. 9.

Evacuant & derivant humores ad alia (§. ant. n. 1.) im pr. præsidia Chirurgica: inter ea autem

1.) Venæsectiones, quæ vel in oculis ipsis affectis vel in aliis corporis partibus instituuntur: illæ à *Fecile Platero* Basileensi (t) non vero à *Dn. Wolhouse* Anglo illo Ophthalmiatro, uti quidem prætendit (u) primum descriptæ vocantur *Phlebotophthalmotomia*: quomodo autem *Phlebotophthalmotomia* instituaturs vid. *Felic. Platerum* (x) & *St. Yves.* (y). Venæsectiones in alias partibus primis diebus instituuntur emittendo sanguinem multum per vulnus amplum: de usu harum venæsectionum vid. *Frid. Hoffmannum* (z).

2.) Sca-

(t) *Praxeos Med.* LI. de Visus læsione. C. VII. p. 240. edit. Basileens. 1666.

(u) *Catalogue des Instrumens.*

(x) l. c.

(y) *Malad. des Yeux.* p. 195.

(z) *Medicinæ Ration. Systemat.* T. IV. P. I, Sect. II. C. XI. Caut., II.

2.) Scarificationes, quæ etiam in oculis ipsis vel in aliis locis celebrantur. Illæ diversis instrumentis & modis fiunt, quorum exactam & fidelissimam descriptionem exhibet Excellentissimus Dn. *Mauchartus* Med. & Chir. D. Archiater Würtembergicus Primarius P. P. O. Tub. Patronus pie colendus (a) ubi docet illam scarificationem optimam esse, quæ Vegetabili illo Blepharoxysto instituitur. Cui vero inter scarificationem & venæsectionem oculorum primas deferant, nondum inter se conveniunt Ophthalmiatri hodierni. Sed utraque operatio multiplici & quotidiana experientia in multis gravibus ophthalmiis & aliis oculorum morbis præstiterunt effectus haud spernendos. *Evolv. Dissert. mox laudatam & St. Yves.*

3.) Arteriotomia *Egyptiis* (b) *Hispanis & Gallis* usitata in diuturnis oculorum ophthalmiis divinum est remedium (c). Quam vero in nostris regionibus tanquam nostratium Chirurgorum manibus inexpertam & ignotam rarissime in usum vocamus.

4. Vesicatoria in cervice vel pone aures applicita laudat *Gregor. Horst.* (d)

5.) Setacea laudat *Hildanus.* (e)

6.) Cucurbitulas, Hirudines ad tempora appositas *Frid. Desler.* (f)

7.) Alii etiam laudant fonticulos, frictions, pediluvia &c. Ex fonte Pharmaceutico evacuationis & revulsioni scopo

B 3 prima

(a) *Diss. "Ὀφθαλμοζήσις* Nov. Antiqua *Woolhusiano* • Hippocratica. *Tubingæ. 1726.*

(b) *Prosp. Alpini de Medicina Ægyptiorum. L. II. C. XI.*

(c) *ibid.* (d) *L. II. Observ. Med. 14. 19.*

(e) *Cent. IV. Obs. 6. Ex. 2. 3. 4.*

(f) *Exercitation, Practic. p. m. 107. Lugd. Batav. 1694.*

prima sunt Purgantia leniora & fortiora secundum *Celsum* (g). & *Pechlinum*. (h) quorum usus diversitati corporum est accommodandus. His præmissis motum temperiemque obtime corrigunt diaphoretica, temperantia & diluentia diutius continuata.

§. 10.

Secundo scopo inserviunt remedia impr. externa Ophthalmica, quorum quilibet Ophthalmiater singularia prædicat. Præ aliis autem se commendat Camphora legitimo modo usurpata, quem docet *Illustr. Stahl.* (i) impr. si præmiseris epithema ex relaxantibus: Commendant se porro Tutia, saturnina, aq. dest. Euphras. Aq. fl. Cichor. (k) aliaque, quorum catalogum & usum addere non est instituti. Nec chartarum angustia permittit tertio scopo satisfacere i. e. Symptomatibus gravioribus occurrere, multo minus singularum ophthalmiarum methodum medendi addere.

Diæta hic etiam observanda est, æger sc. aëris æstuantis, fumorum, vaporum accessum ad oculos arceat, delectetur tenebris, cibos assumat paucos eupeptos alvumque solventes, potus sit aquosus, diluens ex. gr. Decoctum avenæ, motus corporis & animi non nimius sed tranquillus. Hæc jam sufficiant de Ophthalmiis in genere.

CAP. II.

DE OPHTHALMIA VENEREA.

§. I.

Pervenio tandem ad illius Ophthalmiæ tractationem, quæ Dissertationis nostræ thema est & ab origine Ophthalmia
Veneræa

(g) L. II. C. 8.

(h) tract. de Purgantibus.

(i) Diss. de Morb. Oculorum in genere. §. ult.

(k) Syntagma Pathol. Therapeut. J. Maur. Hoffm. ad Joh. Hartmanni Praxin. p. 201.

Veneræa vocatur. Verum enim vero tristis hujus & maligni morbi nulli fere & Veterum & Recentiorum Auctorum nobis reliquerunt vel historiam accuratam vel veram medendi methodum, si sequentes excipias auctores. *Antonium Musam*, *Brassavolam* (a) *Bernbardum Tomitanum* (b) *Prosp. Borgaratum* (c) *Alexandr. Trajan. Petronium* (d) *Joh. à Stephane* (e) & recentiorem *St. Yves* (f) qui morbum vel solum nominarunt, vel illum haud exacte descripserunt, & illius veram curam retinuerunt, uti fecit *St. Yves*. Cum tamen hic morbus non inter rarissimos recensendus sit, tres enim observationes Cap. huic annexas duorum annorum spatio collegi, & Bernæ ab Operatore Xenodochii dexterrimo *Dn. Eberle* relatum accepi, quod plures hoc morbo infectos annotaverit, quos vero nunquam pristino statui oculorum ob Operationem ipsi ignotam restituere poterat.

§. 2.

Ophthalmia Veneræa est inflammatio *Conjunctivæ* à morbo *Veneræo* producta & versus noctem ingravescens. Antequam autem plura de hac *Ophthalmia* irradam, pauca dicam de *Luis Veneræe* natura.

§. 3.

Cujus *luis* causa est virus illud *veneræum*, quod per contagium communicatum (nam in nostris regionibus non nisi ex contagio hic morbus oritur; an vero in illis terris, in quibus lascivi quidam *Europæi* illum contraxerunt, solum contagiosus fit

---

(a) *Aloysii Luifini Utinensis Aphrodisiacus*. Edit. Lugd. Batav. 1727. p. 665. 727.
 (b) *ib.* p. 1053.   (c) *ib.* p. 1125.   (d) *ib.* p. 1225.
 (e) *Observ. Medic.* Dec. VII. Cent. 5.
 (f) *Traité des Maladies des Yeux*. p. 187. & 209.

fit morbus venericus, maxime dubito) cuticulæ poros ingreditur, vascula cutis ad cellulas usque adiposas perfluit, in iis hæret, obviæ pinguedini immiscetur, quæ tanquam materia maxime viscida venenum retinet, calore fovet, & mora magis magisque malignum & quasi corrosivum reddit. (g) Hæc materia stagnans circumfusas per ambitum lamellas pinguedinis inquinat, cutim illas obtegentem corrumpit, acredine corrodit & semper latius serpens hoc virus latiore etiam plagam in corpore celluloso quam in cute superposita occupat. Cutis enim substantia dura longe difficilius, quam illæ membranulæ tenuissimæ cellulas efformantes, corrumpitur. Unde semper maculæ pulicum morsus tam colore quam magnitudine referentes & pruritem levem caloremque molestum generantes conspiciuntur. (h)

§. 4.

Quod autem virus venericum in membrana adiposa vim maximam exerat, sequentia probant argumenta:

1.) Autopsia & experientia quotidiana; quod si enim correptum ulceribus aspicias corpus, musculos omnes rubicundos & illæsos, sed illorum interstitia purulenta & infecta reperies: Quid jam præter textum hoc cellulosum inter cutim & musculos observatur.

2.) Quare Ulcere Venereo consolidato musculi cuti adnascuntur? obtexti cellulosi per acrimoniam virus corrosi absentiam & defectum: musculi etiam actio sæpe inde multum impeditur.

3.) Pinguedinis natura, quæ totius corporis nostri maxime tenax viscidum est inter omnes humores nostros, minime circulans est corpus, hinc etiam mora præ aliis aptum redditur materiam virulentam fovendi & magis in-et extendendi.

4.) Sub-

(g) Ill. Boerhaave Præfat. ad edit. Lugd. Batav. Aphrodisiaci Aloysii Lusini.

(h) ibidem.

4.) Substantia ipsius corporis cellulosi, quod ex pluribus irregularis figuræ componitur cellulis, hæ cellulæ ex membranis telæ aranæe instar tenuibus formatæ omnes fere corporis partes concomitantur, superimpositæ cuti firmiter adhærent, in musculorum interstitia sese insinuant, illorum tendines investiant, horum insertionem ad ossa sequuntur, inde Periosteum communicant, atque cum vasis ossium intrant substantiam & cavitates, uti demonstrant *Illustr. Boerhaave* (i) *Frid. Ruysch.* (k). *Jac. Benj. Winslow* (l). & illustrat illorum fraudem, qui brutorum corpora in visus fallaciam flatu replent. Itaque non mirum omnes Corp. humani partes affici & infici posse.

Lue Venerea.

5.) Quod venenum venereum tamdiu sæpius in abdomine infimo prope partes genitales hæreat, donec alias partes infestet, ibi enim tanta panniculi adiposi observatur copia, si flatu illam distendas, ut *Excell. Dn. D. Salzmannus*, Præceptor meus sua fidelitate nunquam satis à me deprædicandus, in Theatro Argentoratensi Anatomico mihi monstravit.

6.) Medendi methodus; nisi enim convenientibus remediis liquidum cellularum oleosum resolvatur, & ex corpore ad ultimam usque quasi guttulam eliminetur, malum nunquam non recrudescet.

§. 5.

Doctrinæ gratia addo diversos *Luis Venerea* gradus, quæ tres habet:

1.) Si materia virulenta solas partes generationi dicatas & illas vicinas contaminaverit. Qui gradus diversimode nominatur pro affectarum partium differentia: Si ex. gr. Virus vene-

C

reum

(i) Præfat. cit.

(k) Thesaur. III. §. LXXIX.

(l) Exposit. Anatomic. T. III. Traité des Integumens §. 68.

reum ulcera produxerit in pene & partibus illi continuis dicitur *Gonorrhœa Virulenta*, in vagina vero muliebri appellatur *Fluor albus*: Prioris cum *Ill. Boerhaave* (m) quinque numeramus species, quarum

α) Si glandis textura spongiosa & cellulosa uleusculis tentata materiem foetidam subluteo - viridescentem, instar seri fusci splendentem & minus cohærentem sudat, quæ species liquore respectivo minus crasso intra glandem & præputium hærente & post glandis pressionem extus transfudante cognoscitur.

β) Cum virus penetrat ad cellulosi corporis urethræ partem superiorem usque, sibi que canaliculos in urethram hiantes format, ex quibus materia continuo destillat, quam cognoscet, si mane ante urinæ excretionem penem antrorsum premas, notabilis enim tunc effluit materiæ copia per pressionem in urethram derivata: hæc est frequentissima, quæ præ aliis in gonorrhœam mutatur inveteratam, nullis sæpe remediis auscultantem.

γ) Ubi materia glandulas *Cowperi* sive sec. *Ill. Winslow* Prostatas inferiores (n) infestat & exedit & se in cavum urethræ exonerat materia purulenta.

δ) Si venenum per memoratas vias ad prostatarum corpora perlatum illas tabefacit & corrodit, quam tumoribus hisce in locis, Urinæ interceptionibus &c. cognoscimus.

ε) Si virus ad vesiculas feminales penetraverit, illas exeserit, & profluvium largum foetidæ materiæ, magis tamen albicantis, cum variis fistulis, sinibus scroti, ani, vesicæ &c. produxerit. Fluorem album malignum, quomodo à benigno dignoscas docuit *Georg. Baglivi* (o) si scilicet fluor durante menstruo

(m) Præfat. cit.

(n) Expos. Anatomicæ. T. IV. p. 1. §. 555.

(o) Præfatio Medic. L. II. Cap. VIII. §. 3.

struo non cessat signum est fluoris albi maligni. Quod tamen signum non pro pathognomico & infallibili habendum esse monuit *Ill. Zellerus* p. m. P. P. O. & Archiatrorum Senior (p) idque variis observationibus confirmavit. Hinc alia signa in auxilium simul vocanda sunt, effluxus materiæ subluteo viridescentis (§. hoc. l. æ) doloris versus noctem exacerbationes, impr. confessio ægrotæ.

§. 6.

Alter Luis hujus gradus est, cum materia Venerea præter partes genitales aggreditur etiam remotiores impr. membranaceas & ossicula tenuiora, cujus signa tanquam ubique descripta prætermitto.

§. 7.

Ultimus gradus est, ubi virus non solum partes membranaceas & tenuiora ossicula sed etiam firmiora, majora densioraque infestat. Hic enim omnis pinguedo medullaris in taucidissimum putridumque mutatur oleum, cui vero exitus negatur, quod inclusum cariem generat, lamellas ossium elevat, periostium distendit, exedit, atque sic tophos, exostoses generat. Infestantur præ aliis ossibus ossa Claviculæ, humeri, cubiti, radii, tibiæ, ossa Calvariæ, uti in Theatro Anat. Argentorati Anno 1732. fæmina juvenis cranium fere omni ex parte cariosum cum reliquis hujus luis in partibus muliebribus signis suppeditavit.

§. 8.

Ophthalmia Venerea est vel *Symptomatica* vel *Metastatica*. Symptomatica ophthalmia venerea est illa, qua à morbo venereo tanquam à causa producitur, ita tamen, ut morbus

---

(p) *Diss. de Genorhea Virulenta in utroque sexu. Resp. Gmelino.*
Tüb. 1700.

ipse & materia virulenta non mutant locum & sedem. Hæc symptomatica rarius observatur, & si adest ut plur. secundus jam luis venereæ gradus (§. 6. C. II.) ægrum infestat.

§. 9.

Symptomatica Ophth. cognoscitur & à reliquis dignoscitur:

1) Ab Ophthalmiis non venereis (de quibus Cap. I.) hæc omni tempore ægrum excruciant, illa autem i. e. Symptom. Venerea vespertino tempore incipit, cum nocte ingravescit, adventante autem diluculo remittit, porro syptom. venerea absque ullis remediis ægrum tandem deserit, sed sæpius redit, reliquæ autem semel absentes sine causis novis, exceptis periodicis, non redeunt, denique in Ophth. Syptom. Venerea remedia dicta Ophthalmica nullum, in reliquis autem congrue exhibita operatum edunt effectum.

2.) Ab Ophthalmia Venerea metastatica, illa i. e. Symptomatica versus auroram remittit hæc vero non remittit versus auroram, illa nunquam hæc autem semper in 3um & 4tum Ophthalmiæ gradum mutatur, porro in illa materia morbifica sedem non transmutat (§. 8. C. II.) sed in metastatica, in illa dolores non tam graves quam in hac, illa denique aufferitur malo venereo curato, hæc vero non.

§. 10.

Symptomata hujus Ophthalmiæ quilibet facile ex §. antec. extrahere poterit, ita ut superfluum sit illa repetere. Unicum notabo symptoma, quod sc. dolor & rubor versus noctem ingravescat cum aurora autem vel plane cesset vel remittat: Quid vero hujus rei causa sit nondum demonstratum est. Suum symbolum hic conferunt calor lecti, quies, digestio & concoctio assumptorum, quæ circuitum velociorem reddunt, denique aëris condensatio dirigens motum humorum interiora versus.

§. II.

Quod autem Lues Venerea Symptoma hoc cauffare possit, non est, quod miremur, si tantum paulo accuratius consideremus Consensum illum inter Oculos Abdominisque reliqui corporis viscera, quem à nervis eorumque ramificationibus oriri certum est, uti etiam docuerunt *Georg. Ern. Stahl*, (q) *Frid. Hoffmannus* (r) b. m. *Elias Camerarius*, (s) alique. Nervus enim *Sympatheticus magnus* (uti illum *Ill. Winslow* vocat, alii autem falso hucusque illum vocarunt *intercostalem*) communicat imprimis cum nervis in visus organis distributis. Nam hic nervus in sinibus duræ matris ad latera Sellæ equinæ ossis cuneiformis sitis jungitur:

1.) Per fibram Sexto Nervorum cerebri pari, quod solum musculus oculi sacrum est.

2.) Per duas fibrillas nerveas ramo Orbitali Quinti paris (qui aliis *Ophthalmicus Winslowio* autem ob egressum in orbita *Orbitalis* audit) qui ramus in tres minores dividitur, qui ad externas Oculi partes abeunt, & vocantur *Frontalis*, *Nasalis* & *Lacrymalis*. Non ignoro quidem nonnullos recentiorum Sympathetici magni cum Quinto pari in cranio communicationem in dubium vocare, quorum autem opinioni accedere nequeo. Præter omnium enim Anatomicorum Veterum tam quam plurimorum recentiorum auctoritatem, ex. gr. *Vesalii* (t) *Vieuassenii*, *Jac. Benj. Winslowii*, (u) *Celeberr. Laur. Heisteri*, (x) *Cunrad. Aug.*

C 3

(q) *Diff. de Consensu Partium.*

(r) *Medic. Ration. Syst. T. III. S. I. C. V.*

(s) *System. Cautel. Medic. p. 155.*

(t) *de humani Corporis fabrica. Basil. 1543.*

(u) *Exposit. Anatom. T. III.*

(x) *Compend. Anatom. p. 148. edit. meæ.*

Aug. à *Bergen* Med. D. & P. P. O *Francofurti ad Oderam*. (y) Autopsia Anatomica hancce communicationem confirmat, quodsi enim suspensa manu huncce concursum profecutus fueris, invenies illam semper, uti pluries in *Theatro Argentinenfi* dirigente Præceptore fidelissimo & Patrono meo singulari *Henrico Alberto Nicolai* Anat. & Chirurg. Prof. celeberr. cujus præmaturam mortem *Respublica Medica Litteraria* sat lugere nequit, non mentis nec suspicionis sed oculorum acie observavi.

§. 12.

Ophthalmia quidem *Symptomatica Venerea* haud multum alit periculi, & ordinario auffertur, si malum illius causa sc. fuerit extirpatum convenienti methodo, quodsi autem materia Venerea nimis diu in corpore niduletur, & frequentiores inde oriantur tales Ophthalmiæ, hæ facile oculos ad illam metastaticam prædisponere possunt.

§. 13.

In methodo medendi & curatione ipsius morbi venerei primarium indicatum est materiæ virulentæ ex corpore expulsiō, quæ ut expellatur, duo requirit. 1.) Materiæ corpus cellulosa imp. occupantis in tenuiores & subtiliores resolutionem. 2.) hujus resolutæ ex corpore excretionem. Quæ ut fiant ex duabus tantum viis & methodis una eligenda est in gravioribus hujus mali speciebus, quæ viæ sunt vel Medicamina mercurialia, vel summe sudorifera. Quod Mercurium & ex illo parata medicamenta spectat, notandum quod insignis differentia intercedat, an mercurialia extus vel intus applicentur, illa enim externa pessima sæpe generant symptomata, uti notavit *Balth. de Lindern* Med. D. & Practicus *Argentoratensis*, Patronus

(y) *Diff. de Nervo intercostali. Francof. ad Oderam. 1732.*

tronus meus colendus (z). Quomodo autem mercurius virus resolvat & ex corpore sub specie feri, salivæ, urinæ &c. eliminet, non jam inquiram, nec illius usum multis exponam. Sufficiat nobis paucis annotasse, Mercurium non in omnibus Luis Venereæ speciebus optatum & malo parem edere effectum. Nam in altero Gonorrhææ gradu (§. 5. C. II.) salivatio rite instituta non aufert malum, uti observarunt *Ill. b. m. Zeller.* (a) *Herm. Boerhaave* (b) aliiqui. Nec tertius Luis venereæ gradus semper & secure profligitur. Cujus rei causam indigitat. *Ill. Boerhaave.* (c) Quæ seq. est: Mercurius quidem humores corporis resolvit, olei tenacitatem dividit & serofas particulas imminuit, cum vero particulæ mercurii ter decies graviores sint illis sanguinis, ut quidem illæ particulæ vi cordis arteriarumque ad cryptas illas spongiosas penis, vaginæ uterinæ, ossiumque medullam deferantur, sed ibi nullam aut minimam exerant virtutem, arteriolæ enim membranulas harum cryptarum percurrentes ita subtiles sunt, ut etiam subtilissimis injectionibus vix appareant: Hinc in his cryptis sæpe numero Mercurius crudus collectus invenitur, cujus rei exemplum refert *Excell. D. D. de Lindern* (d) & ipsemet nonnunquam in ossum Cranii substantia diaploica Argentorati adinveni impr. in cranio illo de quo §. 7. C. II. Has ob rationes Veteres jam aliam sibi viam hanc materiam ex corpore eliminandi quæsierunt, quam Exsiccationem vocarunt, i. e. corpus dicta medicamentisque plane quasi exsiccarunt, quæ vero methodus plane fere abolevit, donec *Ill. Boerhaave* (e) necessitate coactus illam in usum

---

(z) *Speculum Veneris, oder Venus Spiegel / Straßburg / 1732.*
 P. 347.

(a) *Diss. citat. de Gonorrhæa.*

(b) *Præfat. cit.*

(c) *ibid.*

(d) *Spec. Veneris p. 347. & 348.*

(e) *Præfat. cit.*

usum revocaverit; ut vero illa rite instituatur, plura veniunt attendenda, quæ omnia ex *Hutteno* (uti fatetur) *Boerhaave* desumpta in brevem sed exactam contraxit historiam, quam venia Lectoris apponam, cum hic Liber rarior in paucorum manibus versetur.

§. 14.

Consistit artificium in eo, ut omnia pingua resolvantur, corpusque ita emacietur, nihil ut oleosi retineat. Hic sc. æger loco calidissimo includendus, ut fere sponte ibidem ad sudandum pronus sit. Abstineat ab omni cibo, potuque pingui. Unico biscocto pane, uvisque passis alendus. Nullo reficiendus potu nisi sincero & paulo leviori Guajaci decocto. Quater interim interdium potet decocti meracissimi ejusdem tantum, quantum potest, ut minimum sorbeat octo vel 10. uncias. Postquam ergo continuato aliquot dierum decursu impletus hoc liquore quasi hydropicus evadere incipit, jam cogitandum, corpus hoc plenum liquore, cujus penetrabilis acrimonia, & acuta balsamica virtus talis est, ut omnem fere pituitam solvat, pingue diluat, tenax attenuet, putridum à fraudedine ulteriore præservet. Restat jam ut velocissime per omnia vasa trajectus intima quæque abluat, detergat, & pingua infecta accuratissime è corpore eliminet & tandem sanet. Igitur vacuo jejuno ventriculo mane impleat se, qua potest maxima copia æger, ut turgeat, dein in cistella erectus sedens lignea, vel in lecto sub craticula sub incensorum spirituum vini flammam ardentem sudet nudatum corpus adeo diu & fortiter quam ferre potest. Spatium dimidiæ horæ summa fere mensura est, tum in lecto remota flamma continuet sudorem ultra per horulam. Dein octo vel 10. uncias juris macilentæ vitulinæ cum pauca oryza cocti calide exhibeatur. Surgat æger. Qui sic quatuordecem diebus tractatus & mane & vespere sudet, ita semper reficiatur, detergatur,

tur, & repleatur decocto. Tum denique quatuordecem diebus iterum sudet mane. Interea dum hac arte in sudores resolvitur corpus, si quæ pars ossis malo infecta venero, hæc eo tempore obvolvenda pannis calidissimis fortissimo Guajaci lixivio madentibus, quin & præcipua ardentium spirituum flamma inter sudandum eam versus partem dirigitur.

§. 15.

Memoratis jam (§. 13. 14.) remediis si morbum profligaveris, symptomata hæc Ophthalmia simul cessat. Ut denique illa, quæ de Ophthalm. Symptomata Vener. retulimus, exemplo confirmemus, sequentem adjicio casum, ex benevola communicatione Practici cujusdam Argentoratensis felicissimi: Rusticola quidam juvenis ex pago **Bischen** natus biennio ante gonorrhœa virulenta laboraverat, quæ à Chirurgo quodam Urbis per adstringentia præpostere adhibita sistebatur, biennio elapso variæ pustulæ veneræ circa frontem apparebant insigni capitis dolore in occipite præprimis & ophthalmia stipatæ, quæ symptomata cum nocte exacerbabantur, cum adventu autem & ortu solis ita mitescebant, ut nullus fere tumor, & rubor in oculis observaretur. Hic rusticus opem hujus Medici efflagitat, qui illum medicamentis mercurialibus illi arcanis & congruo regimine pristinæ restituit sanitati, ita ut profligato morbo etiam symptomata hocce evanuerit.

§. 16.

Progredior ad alteram Ophthalm. Veneræ (§. 8. C. II.) speciem *Metastaticam* scil. quæ est materiæ virulentæ ex partibus genitalibus in oculum transpositio, & aggregatio; hæc species est vel plenaria, ubi sc. omne virus ex partibus genitalibus in oculum transponitur, vel minus plenaria, ubi aliqua tantum pars transponitur. Materia virulenta colligitur in corpore illo celluloso, quod flatus ope in oculi parte anteriore

inter tunicam sc. conjunctivam & expansiones illas tendineas musculorum oculi detegitur, detegitur etiam cellulosum textum inter membranam internam palpebrarum & musculos illarum.

§. 17.

Materia hic collecta virulenta sequentia creat symptomata, quorum

1.) Est tantus *tumor*, ut cornea transparens in unam ve duas lineas profunda fovea delitescat. Omne enim virus venereum ex systemate liquorum secretum in panniculo adiposo anteriori oculi colligitur; quod autem conjunctiva corneam pellucidam obtegens non simul tumefiat, ratio est, quia illa circulo extremo corneae pellucidae firmiter annexa est, & nullum cellulosum corpus inter has duas tunicas adest.

2.) *Dolor* est vellicans & insigniter lancinans, materia enim hic aggregatae acrimonia corrosiva suppositas expansiones tendineas & superpositam adnatam membranam arrodit & corrumpit, hinc quo acrimonia major eo majores etiam dolores.

3.) *Color* ex livido viridescens, quem colorem oculis morbo hoc infectis consiliat latitans ibi virus venereum, quod ejusdem est coloris, cujus est illud in gonorrhoea effluens. Vide Observ. fini Cap. annexas.

§. 18.

Symptomata hæc signorum vices simul gerant. Quo modo autem à reliquis differat Ophthalmiis, ex §.9. Cap. hujus dilucescit.

§. 19.

Inquiramus jam in causas illas, ob quas metastasis hæc ad Oculos nonnunquam & non ad alias partes fiat. Huic metastasi in genere & in specie ad oculos ansam præbent,

1.) Re

1.) Remedia repellentia & adstringentia præmature & præpostere adhibita interne & externe in utraque gonorrhœa venerea: hoc nomine famosa sunt ossa sepiæ, pinguis, martialia, saturnina &c. Assumpta præpostere & nimia quantitate calidiora sudorifera balsamicaque huc etiam faciunt, dum virus agilius reddunt non vero eliminant. Hinc sæpius certe vidimus gonorrhœæ malignæ, ait *Frid. Hoffmann* (f) nimio Balsami Peruviani vel de Copaiva usu cohibitæ pustulas in facie, ossium dolores & in inguine bubones successisse.

2.) Communicatio & concursus nervorum oculi cum Ner-vo Sympathetico magno (§. 10. C. II.)

3. Oculorum structura vasculosa: Ex observationibus enim discimus, illas præ aliis nostri corporis partes *metastasis* obnoxias esse, quæ præ aliis etiam vasculis perseminantur sanguiferis, hinc tam frequentes metastases ad viscera fieri experimur.

4. Continuus ferelabor oculorum, & omnibus aëris mutationibus expositio, quæ uti alia hujus organi tonum ac robur valde affligunt & debilitant, ut dein humores in has partes, ubi minorem resistantiam & renisum inveniunt, facilius irruant.

5. Frequentes antegressæ Ophthalmiæ imprimis Ophthalm. Symptomata venerea oculi structuram ad hanc metastasin prædisponunt.

§. 20.

Præsentibus his causis metastasis sequentem in modum fit: Virus cum venereum per remedia incongrua vel alias causas massæ sanguinæ remiscetur, quæ circulans omnia corporis humani puncta perfluit, & iis in locis i. e. hic in oculis materiam hanc heterogeneam deponit, in quibus si non omnes plurimæ tamen ex causis (§. antec.) allegatis concurrunt. Non

D 2

mirum

(f) *Syst. Ration. Medic. T. III. Sect. I. C, VIII. §. 34.*

mitum autem parva vasculorum orificia humorem tam crassum viscidumque admittere & ad alias corporis regiones transportare posse, si consideremus vascula hic statum naturalem mutasse & ampliora aptaque evasisse, ut materia crassa in sanguinem regurgitare possit. Suffragatur etiam experientia, quod si ~~etiam~~ abscessus, tumores, ulcera materiâ purulentâ plenâ fortioribus adstringentibus tractaveris, pus deserit locum & in alias transfertur partes; solum immo frigus ad ulcera vel abscessus admissum insignes sæpe movet turbas repellendo materiam crassam ad interiora corporis. Quæ mala oriuntur ex scabie suppressa? Nec desunt nobis exempla metastaseos in gonorrhœa virulenta ad alia præter oculos loca, de quibus evolve *Zacutum Lusitanum.* (g) *Job. Willis.* (h) *Rudolph. Huberum.* (i) *Frid. Hoffmannum.* (k) aliosque.

§. 21.

Ut tandem rectum de morbo hoc formemus ratione exitus judicium, non opus erit, multis Lectori persuadere, illum esse periculi plenissimum, materia enim venerea, in oculis collecta acrimoniâ sua & maligno caractere brevi expansiones tenditneas & scleroticam membranam exedit & perforat. Conjunctiva enim jam aliquam contraxit duritiem, uti docent *Observat. nostræ.* Nec hic morbus tantum temporis permittit, ut materiam vel corrigas, vel ad alias derives regiones, & nisi festi-

(g) *Præcos Med. Admirab. L. I. Obs. 105. de Aponia ex retenta gonorrhœa virulenta. L. II. Obs. 127.*

(h) *De Medicamentorum Operationibus. p. II. Sect. I. C. V.*

(i) *Diff. Inaug. exhib. Doctrinam de glandulis, & tumorem scrophulosum maxillæ inferioris à retropulsa gonorrhœa virulenta oriundum. Basil. 1713.*

(k) *Syst. Pract. Med. T. III. S. I. C. VIII.*

festinante manu Chirurghi stagnanti huic veneno exitus paratur, certo certius non solum amittet visum, & illius organum *æger*, sed malum latius serpens etiam Nervum opticum invadet, sicque cephalalgias intollerabiles, abscessus cerebri, omnemque tragædiarum scenam producet. Ophthalmias venereas symptomáticas frequentiores oculum ad hunc morbum disponere dixi (§ 19 C.II.) Solatio adhuc est ægro, quod gonorrhœa virulentâ omnemque sæpe opem eludenti liberetur, si scilicet metastasis fuerit plenaria.

§. 22.

Ordinis jam ratio postulat, ut curationem morbi subjungamus, quæ duobus absolvitur, 1.) ut oculus à materia virulenta evacuetur. & 2do) residua materia virulenta eliminetur. Primæ indicationi satis fit sequenti Operatione & deligatione Chirurgica: Æger & Chirurgus eundem hic observant situm & collocationem, quam in Cataracta observant, de qua vide Dionis, Heisterum &c. Minister autem ægri caput retro parum reflexum firmiter tenet, alii, si opus fuerit, brachia pedesque ægri tenent, ne ille æger doloribus agitated Chirurgum operantem turbet: Post Chirurgus pollice & indice inter palpebras elevatas & reflexas collocatis scalpro acutissimo vel Lanceolâ Chirurgicâ Conjunctivam tunicam prope corneæ transparentis marginem circularem incidit, & exitum virus parat, quam incisionem tam diu in circulo quasi continuat donec nulla amplius infarctâ hæreat virulenta materia: Incidit etiam palpebras longitudinaliter, si intumefactæ simul fuerint, caveat autem sibi Chirurgus, ne illas profunde nimis incidat, facile enim muscoli & cartilagine læduntur, hinc transversalis incisio dissuadetur, quia hæc nimis profunda paralyfin palpebræ generat. Finita Operatione & materia virulenta bene evacuata oculus digestivo ex albumine ovorum & aq. rosarum impleatur, & fasciâ sic

dicta Oculus simplex, si in unico tantum oculo malum, vel Oculus duplex, si in utroque, applicetur, quam fasciam describunt inter alios *Garengeot* (l) & *Henr. Bass.* P. P. Hallensis. (m) Operationem, si tempus & materiæ acrimonia non vetat, antecedant Remedia sic dicta generaliora impr. purgantia, anti-venerea decocta, & si subjectum sit plethoricum Venæ sectio largior, de quibus generalioribus vide *St. Yves.* (n)

§. 23.

Secundæ indicationi satisfacimus decoctis sic dictis anti-venereis, impr. Decocto Guajaci meraciori: Et si metastasis non fuerit (§. 16. C. II.) plenaria, recurrendum ad ipsius mali venerei extirpationem, quomodo autem illud extirpetur, paucis jam indicavimus (§. 13. 14. 15.)

§. 24.

Antequam autem tractationi nostræ de Ophthalmia Venerea metastatica finem imponam, aliquot Observationes annectam illam illustrantes, quas partim mihi communicavit b. m. *Nicolaj*, ad ultimum vitæ halitum ob paternum in me amorem etiam post mortem colendus, partim ipse illis interfui.

Cas. I.

Vir quidam ætatis circiter triginta sex annorum, temperamenti sanguineo cholericis per impuros amplexus gonorrhæam contraxit virulentam, seque Chirurghi cujusdam sanæ methodi medendi ignari curæ commisit, qui præmature medi-

camenta

(l) *Traité des Operations de Chirurgie.* T. II. p. 75. Paris. 1720.
 (m) *Bericht von denen Bandagen.* Halle/ 1720, p. 108.
 (n) l. cit. p. 208.

camenta adstringentia intus, extusque exhibens materiae fluxum simul cohibuit. Paulo post æger conqueritur de Ophthalmia sæpius cum vespere redeunte, ad mediam noctem incremente, cum aurora ita decrecente, ut omnis dolor omnisque rubor fere evanuerit: Hæc Ophthalmia nullis nec externis nec internis remediis audiebat, sed ordinario nullis etiam assumptis remediis deserebat ægrum. Semel autem & simul una nocte ita invaluit Ophthalmia, ut mane uterque oculus imprimis autem dexter adeo intumuerit, ut cornea pellucida in foveola duas lineas profunda latuerit. Quem tumorem oculi ille palpebrarum & dolores vellicantes punctorii lancinantes comitabantur. Æger accersit Dn. *Helwig* Chirurgum Ophthalmiatrumque Argentoratensem dextrimum, qui ex primo statim intuitu causam quandam rariorem hariolans ægrum rigorose examinat, hic confitetur sibi quindecim jam ante annis gonorrhæam virulentam suppressam fuisse. Statim operationem modo descriptam ægro proponit Chirurgus, ne sc. vitus internas oculi partes corrodat, imprimis cum oculi dextri cornea jam parum læsa apparebat, æger autem illam operationem sustinere recusat. Quare omnia tentans Chirurgus ter venas pedis secat, vesicatoria applicat, purgantia & decocta mercurialia ægro exhibet, quæ vero morbum plane non imminuebant. Altero autem die æger persuasionibus commotus operationem tranquillo animo sustinuit præsentis b. m. *Nicolaj*, cuius favore & egomet præsens eram, quam felicissimo cum successu peregit Chirurgus. Observabat Chirurgus in operatione duritiem quandam Conjunctivæ, & materia effluens illi gonorrhææ ratione coloris, odoris, consistentiæ simillima erat. Post vulnus rite deligavit, & decocta antivenerica præscripsit, sicque ægrum per DEI gratiam visui & sanitati integræ restituit.

Cas. II.

Femina juvenis viginti quatuor annorum ~~rum~~ nata & conjugio malo gallico infecto per matrimonium juncta per aliquot annos fluore albo maligno, & sæpius ophthalmiis symptomaticis laborabat. Nihilominus gravida reddita legitimo tempore infantem morbo contaminatum venereo enixa est. Septima à partu nocte matris oculus sinister ophthalmia venerea metastatica illi Cas. I. simillima tentabatur. Altero hinc die vocatus supra laudatus *Helwing* operationem in oculo puerperæ haud infeliciori cum successu instituit, matrique & infantis nutrici decocta & remedia mercurialia exhibuit, & sic matrem & infantem curavit. Fluxus etiam albus cum lochiis cessabat.

Cas. III.

Ut fidelis observatoris exequar officium, addam hanc dispartitam cum eventu institutam curationem. Mulier quadraginta quatuor annorum jam ætatis anno decimo sexto fluorem album malignum experta, qui ad ætatem notatam duravit. Ad extirpandum hoc virus Salivationem mercurialem rite institutam sustinuit, sed fluor inde sistebatur, nam antegressis venereis Ophthalmiis *symptomaticis* successit Ophthalmia gravissima *metastatica*; Cum vero mulieris domicilium aliquot leucas ab urbe Argentinensi distaret, & Chirurgi illius oppidi morbi essent ignari, materiæ acrimonia corneam jam plane exeserat & perforaverat, donec Dn. *Helwing* nimis sero vocatus operationem tamen perfecit ad rescindendam ulteriorem bulbi corruptionem. Sed visus non redibat.

Hæc sunt, quæ de Ophthalmia Venerea Speciminis Academici loco conscribere volui, plura omissa minusque dextre elaborata esse scio. Cæterum DEO T. O. M. humillimas ago gratias, cui Laus sit honor & gloria.